

konávati zamýšlel. Úřad horní rozhodne o dalším trvání neb zániku služebnosti.

Služebnosti lesní viz Lesy.

Služebnosti polní viz Služebnosti.

Služebnosti vodní.

I. Pojem.

Vodní služebnosti mají za účel sváděti vodu na cizí pozemek neb umožniti upotřebení cizí vody. V Itálii byly již záhy takové služebnosti zřizovány a byly též již v Milánských stanovách z r. 1396 podrobně upraveny. O. z. o. obsahuje řadu předpisů o služebnostech vodních, kteréžto předpisy přiléhají k právu římskému. § 477 o. z. o. řadí služebnosti vodní mezi služebnosti polní (vodu čerpati, dobytek napájeti, vodu odváděti a přiváděti). § 490 o. o. z. jedná o služebnosti okapu (odvádění vody dešťové) (viz Služebnost svádění vody dešťové). § 496 o. o. z. určuje: S právem vodu čerpati (servitus aquaehaustus) spojeno je právo přístupu k vodě a § 497 o. o. z. obsahuje ustanovení, že ten, kdo je oprávněn vodu s cizího pozemku na svůj neb se svého na cizí sváděti (servitus aquaeductus), je též oprávněn zříditi potřebné roury, žlaby a stavidla, ovšem na vlastní náklad. Míra těchto staveb řídí se potřebou panujícího pozemku — předpis to, jenž souhlasí s povšechnými zásadami o služebnostech.

II. Říšský zákon vodní (§ 15 ad b) ze dne 30. května 1869 č. 93 ř. z. ustanovuje o vodních služebnostech:

1. Držitel pozemků je povinen zřízení služebností za přiměřenou náhradu na svých pozemcích k tomu konci dovoliti, by cizí voda se z jedné krajiny do druhé přes jeho pozemek vodila a k tomu cíli potřebná díla a stavby zřídily.

2. Povinnosti té mohou se držitelé pozemků sprostiti úplným postoupením potřebných k tomu částí pozemků svých, za kteréžto odstoupení jim přiměřené odškodnění přísluší.

3. Pozbyl-li by pozemek stavbami vodními pro držitele své ceny, budiž k žádosti držitele celý pozemek odkoupen.

Účel zakládání služebností vodních za příčinou opatření, zjednání vody neb odstranění škodlivých účinků vody v § 15 ad b) výslovně vytčený naznačuje, že má zákon na mysli jen takové svádění vody, jež buď umožňují trvalé upotřebení vody v místě, kde to nebylo možným dle posavadního toku vody, neb zabezpečiti trvalé odvádění vody z míst, kde voda škodu působí. Nelze tudíž založiti služebnost, jde-li pouze o to, umožniti neb usnadniti opravu nějaké stavby vodní (rozh. spr. dv. z 14. dubna 1882 sb. Budwinski č. 1373).

III. Zemské zákony vodní obsahují bližší předpisy o těch služebnostech vodních, které poskytují jednotlivým podnikům vynikající prospěch národohospodářský; jsou to služebnosti za příčinou zřízení staveb zavodňovacích a odvodňovacích, strojů hnacích a zdýmacích, jakož i ke zřízení potřebných zdýmadel, stavidel a jinakých opatření; tyto služebnosti lze za přiměřenou náhradu zříditi i na cizím pozemku; avšak majitel pozemku je oprávněn žádati, by oprávněný ku služebnosti potřebný pozemek si zjednal, pokud se týče od něho si dal postoupiti, po případě by celý pozemek odkoupil. Toto právo donucovací nevztahuje se však na budovu s příslušnými dvory a zahradami. Nejpodstatnější náležitostí zřízení

těchto služebností je tudíž — jak již řečeno — převládající prospěch národohospodářský a ten tu je patrně, když — jak Peyrer vytýká (viz jeho *Österr. Wasserrecht*) — průmyslový neb hospodářský význam podniku vyváží újmy a obtíže, jež vzejdou třetímu vykonáním práva donucovacího.

Za to však není potřebí, by podnik sloužil zájmu veřejnému, by přímo nebo nepřímo se ho zúčastnil stát neb obec neb ústav veřejný. Výraz »převládající prospěchy« vykládati sluší pro národní hospodářství v ten smysl, že není snad potřebí naprosto vynikajícího významu takového podniku pro národní hospodářství, stačí, když národohospodářské prospěchy, jichž se lze od podniku nadíti, vyváží újmy vzniklé cizímu pozemku zřízením služebnosti (rozh. min. o. ze dne 20. února 1872 č. 4987, »*Zeitschr. für Verw.*« r. 1872 str. 92). Též platí hořejší předpis při stavbách odvodňovacích zejména tehda, když jde o odvodnění míst, ulic a silnic (rozh. min. o. ze dne 15. února 1881 c. 1704 str. 342).

IV. Též k vodě soukromé lze služebnosti zříditi, pokud jí vlastník nepotřebuje, pokud se týče vody ve lhůtě úřadem mu stanovené nepoužije; může pak osoba třetí žádati, by jí voda soukromá byla vlastníkem ku prospěšnému užití za přiměřenou náhradu přenechána (§ 15 lit. a říš. vod. z.). Toto právo požívací lze propůjčiti zejména osadám a obcím, pokud vody potřebují a vlastník jí může postrádati (§ 16 ř. z. v.).

Služebnost okapu (*servitus stillicidii, fluminis recipiendi*) jest služebnost domovní, kterou definuje § 489 o. o. z. jako právo vodu dešťovou (též sněhovou) volně nebo po žlabu odváděti na cizí střechu. Služebnost tato je identickou se služebností uvedenou v § 475 č. 6 o. o. z., jež záleží v právu okap vésti na cizí pozemek. Ohledně služebnosti okapu, která tudíž zavazuje povinného ku snášení, platí povšechné předpisy o služebnostech a jsou předpisy § 489 jen jich užitím. Zejména platí zde: 1. Oprávněný může zvýšiti svou střechu, tudíž změnití směr a množství odtékající vody, avšak musí učiniti taková opatření, by se tím služebnost nestala obtížnější (§ 484 o. o. z.). 2. Oprávněný musí dáti často napadlý sníh odkliditi, to z toho důvodu, by množství vody se zbytečně nerozmnožilo (§ 484 2. věty). 3. Oprávněný musí žlaby k odtoku určené v pořádku udržovati (§§ 482, 483 o. o. z.). Zda ostatně nutno vodu odváděti po žlabech závisí na tom, jakého obsahu je služebnost. Za příčinou bližší charakteristiky služebnosti okapu poukazuje Stubenrauch (II. díl *Sachenrecht* 679) k tomu, že když voda dešťová dopadá se střechy následkem přirozené polohy této, beze zvláštního zařízení (tudíž ne proudem, nýbrž po kapkách) na pozemek sousedův, není k jejímu přijímání právě tak zapotřebí zvláštní služebnosti, jako k otevření okna ve vlastní zdi. Ostatně může býti odtékající voda vlastníkovu sousedního pozemku v leckterém směru užitečnou a může si v tomto případě vymíniti, by mu nebyla voda odváděna (§ 476 č. 12 o. o. z.), což by jinak vlastníkovu příslušelo na základě jeho práva vlastnického.

Služebnost okna je služebnost domovní, dle níž může oprávněný v cizí zdi okno sobě učiniti (§§ 475 č. 3 a 488 o. o. z.) a tím zjednatí své budově světlo a vzduch. Římské právo rozeznávalo »*servitus ne luminibus officatur*«, jež spočívala v tom, že zavázaný nesměl nic učiniti, »*quominus coeli videri possit*«, čím by přítok světla neb vzduchu byl odňat nebo ztenčen, a »*servitus prospiciendi*«, při které mohl žádati oprávněný, by mu byla vyhlídka neztenčeně zachována, pokud se týče udržena. Ra-